

Karolina Janeczko

„Pożary Krakowa w XV i XVI wieku” - streszczenie

Praca „Pożary Krakowa w XV i XVI wieku” to autorska dysertacja na temat najważniejszych pożarów, jakie miały miejsce w Krakowie pomiędzy XV a XVI wiekiem. Treść pracy wpisuje się zatem w bogatą i rozbudowaną już literaturę poświęconą historii Krakowa w czasach I Rzeczypospolitej, podejmując jednak aspekt pozostający dotychczas nieco na marginesie rozważań, a mianowicie kwestię miejskich klęsk ogniowych. Tekst został podzielony na cztery główne rozdziały, natomiast w części końcowej zamieszczono aneksy tekstów źródłowych i opracowań oraz dokumentację fotograficzną.

Rozdział I, pt. „Ryzyko pożarowe w Krakowie do końca XIV w.” ma charakter wprowadzający. Jego główną funkcją jest nakreślenie tła historycznego i społeczno-kulturowego, w jakim rozwinął się Kraków oraz omówienie najbardziej wpływowych czynników ogólnego ryzyka pożarowego i przyczyn powstawania pożarów. Osobne podrozdziały poświęcono ówczesnym materiałom budowlanym oraz ich właściwościom w kontekście odporności ogniowej, a także planowaniu przestrzennemu, rozumianemu jako układ działań prawnych i praktycznych, ukierunkowanych na ograniczenie zagrożenia pożarowego w przestrzeni miejskiej. Dodatkowo, w rozdziale pierwszym umieszczono najazdu mongolskiego z roku 1241, a także pożaru dawnego Okołu oraz Wzgórza Wawelskiego z początku XIV w.

Rozdziały II oraz III poświęcone zostały pożarom Krakowa odpowiednio w wiekach XV i XVI. Każdy z rozdziałów obejmuje analizę czterech pożarów przestrzeni miejskiej lub Wzgórza Wawelskiego, w oparciu o materiały źródłowe oraz opracowania naukowe. Wybór epizodów pożarowych do kolejnych rozdziałów oparty został na kryteriach obejmujących przede wszystkim rozmiary danego zdarzenia oraz jego szeroko pojęte skutki, warunkujące też umocowanie źródłowe oraz rozwiniętą literaturę przedmiotu.

Rozdział IV, pt. „Sposoby zapobiegania pożarom i usuwanie ich skutków” zgłębia natomiast rozbudowaną tematykę obrony przed ogniem, zarówno w średniowieczu, jak i we wczesnej nowożytności. Analizą objęto tu, zgodnie z tytułem, działania zapobiegawcze i akcje ratownicze, metody gaśnicze oraz stosowany w omawianym okresie sprzęt przeciwpożarowy. W tej części pracy autorka postanowiła umieścić także fragment poświęcony lokacjom miast na prawie niemieckim, rozumianym jako zjawisko stojące u podstaw zorganizowanej ochrony

przeciwpożarowej, tak w aspekcie prawnym, jak i praktycznym. Osobny podrozdział poświęcono nowatorskim rozwiązaniom przeciwpożarowym wieku XVI, zachowując podział na część dedykowaną środkom technicznym i zagadnieniom prawnym, uwzględniającym także polską literaturę dydaktyczną epoki Odrodzenia. Rozdział zakończony został dodatkiem historyczno-kulturowym, dotyczącym kultu św. Floriana z Noricum – pierwszego patrona Krakowa, czczonego również jako opiekuna straży pożarnej oraz osób pracujących blisko ognia. W przekonaniu autorki, krakowianki i przewodniczki miejskiej po Krakowie, omówienie genezy, historii i przejawów kultu św. Floriana w kulturze miasta przydaje zatem niniejszej pracy lokalnego kolorytu, ukazując jednocześnie zjawisko czci religijnej jako swoistą metodę ochrony przed ogniem.

Niniejsze opracowanie powstało jako propozycja nowego spojrzenia na interesujący fragment dziejów Krakowa, jakim są klęski pożarowe oraz ich złożone konsekwencje, a także w celu zwrócenia uwagi na możliwości, jakie roztacza przed historykami i historykami kultury złożona problematyka klęsk naturalnych, a w szczególności pożarów miast.

16.09.2022 Kacelinie
Janczyk